

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2016)0351

Zimbabwe

Euroopa Parlamendi 15. septembri 2016. aasta resolutsioon Zimbabwe kohta (2016/2882(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Zimbabwe kohta,
 - võttes arvesse ELi 12. juuli 2016. aasta kohapealset avaldust vägivalda kohta,
 - võttes arvesse ELi 9. märtsi 2016. aasta kohapealset avaldust Itai Dzamara röövimise kohta,
 - võttes arvesse nõukogu 15. veebruari 2016. aasta otsust (ÜVJP) 2016/220¹, millega muudetakse otsust 2011/101/ÜVJP Zimbabwe vastu suunatud piiravate meetmete kohta,
 - võttes arvesse kolme peamise erakonna (ZANU PF, MDC-T ja MDC) vahel 2008. aastal sõlmitud üldist poliitilist kokkulepet,
 - võttes arvesse 1981. aasta juunis vastu võetud inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat, mille Zimbabwe on ratifitseerinud,
 - võttes arvesse 1948. aasta detsembris vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse Zimbabwe põhiseadust,
 - võttes arvesse Cotonou lepingut,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et Zimbabwe rahvas on kannatanud palju aastaid president Mugabe juhitava autoritaarse režiimi all, mis on püsinud võimul korrupsiooni, vägivalda, võltsitud valimistulemuste ja julma julgeolekuaparaadi abil; arvestades, et Zimbabwe rahvas ei ole kogunud tõelist vabadust juba aastakümneid ja paljud alla 30-aastased isikud on seepärast elanud ainult vaesuse ja vägivaldse allasurumise tingimustes;

¹ ELT L 40, 17.2.2016, lk 11.

- B. arvestades, et kriisist vaevatud Zimbabwe on taas hakanud levima rahutused, mida põhjustavad sularaha puudus, laialdaselt levinud töötus, riigis valitsev korrupsioon ja ametivõimude jõupingutused sõnavabaduse ja poliitilise opositsiooni allasurumiseks; arvestades, et erinevad rühmad on hakanud välja kujundama oma ootusi Mugabe valitsemisele järgneva aja suhtes;
- C. arvestades, et pärast koalitsioonivalitsuse lagunemist 2013. aastal on Tendai Biti töö majanduse stabiliseerimiseks ja valitsemissektori tulude suurendamiseks jäänud lõpetamata tagasipöördumise tõttu patronaažil, kleptokraatial ja hirmul põhineva süsteemi juurde; arvestades, et Zimbabwe kogeb praegu kõige hullemat majanduskriisi pärast 2008. aasta hüperinflatsiooni; arvestades, et valitsus on sisuliselt pankrotis;
- D. arvestades, et alates 2016. aasta maist on tuhanded meeleavaldajad – mitteametlikud kauplused, noored töötud ja nüüd ka kutseoskustega töötajad – tulnud mitmetes Zimbabwe linnakeskustes tänavatele, et protesteerida töökohtade kadumise, massilise töötuse ja valitsuse suutmatuse vastu täita inimeste põhilisi majanduslikke ootusi, täpsemalt tagada töökohti pakkuv tööturg, õigeaegselt palka saav avaliku sektori töötajaskond, usaldusväärne ja stabiilne vääring ning taskukohased hinnad; arvestades, et korrapäraselt ja õiges vääringus makstakse palka ainult sõjaväele;
- E. arvestades, et vaimuliku Evan Mawarire'i juhitud protestiliikumine, mis kasutab teemaviidet #ThisFlag, on saanud toetust kirikutelt ja keskklassilt, kes oli seni hoidunud poliitilistest meeleavaldustest eemale;
- F. arvestades, et 6. juulil 2016. aastal kutsus opositsiooniliikumine #ThisFlag korraldama üleriigilist tööle mitteilumise päeva, et protesteerida valitsuse tegevuse vastu võitluses korrupsiooni, karistamatuse ja vaesusega; arvestades, et see põhjustas pealinnas enamiku kaupluste ja ettevõtete sulgemise ja tõi kaasa ametivõimude poolsed tõsised sanktsioonid;
- G. arvestades, et juulis toimunud tööle mitteilumise päevaga seotud ühiskondliku liikumise #Tajamuka juht Promise Mkwanzani, kes vahistati ja kellele esitati süüdistus avaliku vägivalla õhutamises, on nüüd kautsjoni vastu vabastatud; arvestades, et teine liikumise #Tajamuka aktivist Linda Masarira, kes vahistati 2016. aasta juulis toimunud meeleavalduse käigus, on siiani vahi all;
- H. arvestades, et paljud meeleavaldajad on nüüd organiseerunud sotsiaalmeedia abil ning Zimbabwe ametivõimud on protestide allasurumiseks blokeerinud juurdepääsu internetile ja rakenduse WhatsApp kaudu tekstisõnumite saatmise;
- I. arvestades, et meeleavalduste käigus on vahistatud sadu inimesi; arvestades, et 26. augustil 2016. aastal leidsid pealinnas Harares aset verised kokkupõrked, kui politsei eiras kohtu korraldust ja peksis tuhandeid meeleavaldajaid, kes olid saanud rahvusliku valimisreformi tegevuskava (Nera) egiidi all väljendama oma vastuseisu lõpuleviimata valimisreformile enne innukalt oodatud 2018. aasta riiklike üldvalimisi; arvestades, et paljud vahistatutest viibivad endiselt kinnipidamisasutustes ja paljude täpne asukoht on endiselt teadmata;
- J. arvestades, et president Mugabe on olnud võimul alates 1980. aasta iseseisvumisest ja ta püüab saavutada tagasivalimist ning arvestades, et mitmed tema valitsuse liikmed on mõistnud hukka üleskutsed valimiste reformimiseks enne 2018. aasta valimisi;

- K. arvestades, et vabadusvõitluse veteranid, kes olid varem valitsevas erakonnas Mugabe lähedased liitlased, boikoteerisid tema 8. augustil 2016. aastal peetud kõnet, mõistsid hukka tema ülemineku diktatuurile ning suutmatuse lahendada tõsist majanduskriisi, mille all riik alates 2000. aastast kannatab; arvestades, et president käsitles seda boikotti reetmisena ja kättemaksuks vahistas vabadusvõitluse veteranide riikliku ühenduse kolm liiget;
- L. arvestades, et 2. septembril 2016. aastal kasutas politsei õigusakti *Statutory Instrument 101A*, et keelata kõik meeleavaldused Harare kesklinnas paar tundi enne seda, kui 18 erakonda pidid korraldama pealinnas suure meeleavalduse;
- M. arvestades, et 7. septembril 2016. aastal katkestas Ülemkohus selle keelu seitsmeks päevaks, ning arvestades, et see otsus tuli ainult paar päeva pärast seda, kui president Mugabe sekkus kohtusüsteemi sõltumatusesse, noomides Zimbabwe kohtunikke „järelemõtlematute“ kohtuotsuste eest, mis võimaldasid tema režiimi vastu meelt avaldada;
- N. arvestades, et Zimbabwe inimõiguste komisjon on teatanud, et toiduabi, mida jagati põua tõttu nälga kannatavatele külaelanikele kogu riigis, jagati erakondliku eelistuse alusel, kuna erakonna Zanu PF ametiisikud keeldusid andmast toiduabi opositsioonierakonna toetajatele; arvestades, et Zimbabwe valitsus kuulutas 2016. aasta veebruaris välja hädaolukorra ning prognoosis, et 2017. aasta jaanuariks vajab toiduabi ligikaudu 4,5 miljonit inimest ning et kuni pool maapiirkondade elanikkonnast kannatab näljahäda all;
- O. arvestades, et 9. märtsil 2016. aastal täitus üks aasta inimõiguste kaitsja Itai Dzamara röövimisest; arvestades, et Ülemkohus nõudis valitsuselt Dzamara otsimist ja kohtule aru andmist sellega seotud edusammudest niikaua, kuni tema asukoht on kindlaks tehtud;
- P. arvestades, et Zimbabwe on kirjutanud alla Cotonou lepingule, mille artiklis 96 on sätestatud, et inimõiguste ja põhivabaduste austamine on AKV riikide ja ELi koostöö oluline osa;
- Q. arvestades, et väikest osa Zimbabwe režiimi vastu suunatud piiravatest meetmetest uuendati 2016. aasta veebruaris kuni 20. veebruarini 2017; arvestades, et president Mugabe, Grace Mugabe ja Zimbabwe kaitsetööstuse suhtes kohaldatakse jätkuvalt varade külmutamist ja reisikeeldu; arvestades, et relvaembargo kehtib endiselt; arvestades, et EL on varem kaotanud piirangud 78 isiku ja kaheksa üksuse suhtes;
- R. arvestades, et riiklikus soovituskavas on Zimbabwe jaoks 11. Euroopa Arengufondi kaudu eraldatud aastateks 2014–2020 234 miljonit eurot, mis suunatakse kolme peamisesse valdkonda ehk tervishoidu, põllumajandusel põhinevasse majandusarengusse ning valitsemisse ja institutsioonide ülesehitamisse;
1. väljendab tõsist muret meeleavaldajate vastu suunatud vägivalda suurenemise pärast Zimbabwe viimastel kuudel; võtab murega teadmiseks hiljuti välja kuulutatud ühekuulise keelu meeleavalduste läbiviimiseks; kutsub valitsust ja kõiki Zimbabwe erakondi üles pidama kinni tõsiste murede väljendamise eesmärgil rahumeelse meeleavaldamise õigusest, ning nõuab tungivalt, et Zimbabwe ametivõimud uuriksid väiteid jõu ülemäärase kasutamise ja muude inimõiguste rikkumise juhtumite kohta

Zimbabwe politseis töötavate isikute poolt ning võtaksid need isikud vastutusele;

2. väljendab muret inimõiguste kaitsjate ja rahumeelsetes ja õiguspäraistes meeleavaldustes osalevate isikute meelevaldsete vahistamiste arvu suurenemise pärast ning nõuab tungivalt õigusriigi põhimõtte austamist ja põhiseaduse järgimist;
3. kutsub Zimbabwe ametivõime üles vabastama viivitamata ja tingimusteta kõik poliitvangid;
4. mõistab hukka president Mugabe hiljutised avaldused, milles ta ründas Zimbabwe kohtusüsteemi, ning nõuab tungivalt, et Zimbabwe ametivõimud ei sekkuks kohtusüsteemi sõltumatusesse;
5. tuletab meelde, et üldise poliitilise kokkuleppega kohustus Zimbabwe tagama, et nii tema seadused kui ka menetlused ja tavad on kooskõlas rahvusvaheliste inimõigusi käsitlevate põhimõtete ja õigusaktidega, muu hulgas kogunemis-, ühinemis- ja sõnavabaduse osas;
6. juhib tähelepanu paljude Zimbabwe naiste keerulisele olukorrale ja vajadusele austada naiste õigusi;
7. on seisukohal, et nõukogu ja komisjon peaksid hoolikalt analüüsima teatavate piiravate meetmete taaskehtestamise asjakohasust, tehes samal ajal selgeks, et need kaotatakse ja et pakutakse abimeetmete paketti, kui Zimbabwe liigub selgelt demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamine poole, ning täpsustades eelkõige seda, et abi antakse vaba ja õiglase valimisprotsessi ja politseireformi toetamiseks;
8. nõuab võimu rahumeelset üleandmist, mis põhineb vabal ja õiglasel valimisprotsessil, õigusriigi põhimõttel ja inimõiguste austamisel, et arendada välja vaba, jõukas ja pluralistlik demokraatia;
9. mõistab tugevalt hukka toiduabi andmise takistamise poliitilisel eesmärgil; väljendab muret edasiste meetmete pärast, mis kahjustaksid põllumajandustootmist, ning nõuab meetmeid toiduga kindlustatuse suurendamiseks;
10. väljendab jätkuvat muret Itai Dzamara röövimise pärast; nõuab *habeas corpus* e järgimist ning tema röövimise eest vastutavate isikute kohtu alla andmist;
11. rõhutab, et EL peab tagama, et Zimbabwele tema riikliku soovituskava jaoks eraldatud vahendid jõuavad tulemuslikult asjaomaste sektoriteni, ning palub Zimbabwe valitsusel võimaldada komisjonile takistamatu juurdepääsu komisjoni rahastatavatele projektidele ning suurendada avatust ühiselt kokku lepitud projektidele ja programmidele suunatud tehniliseks abiks;
12. rõhutab, et on tähtis, et EL alustaks Zimbabwe ametivõimudega poliitilist dialoogi Cotonou lepingu artiklite 8 ja 96 alusel, kinnitades seeläbi ELi võetud kohustust kohaliku elanikkonna toetamiseks;
13. nõuab tungivalt, et Lõuna-Aafrika Arenguühendus (SADC) ja Rahvaste Ühendus alustaksid taas tööd Zimbabwe suunamiseks demokraatliku arengu teele;

14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa välisteenistusele, Zimbabwe valitsusele ja parlamendile, Lõuna-Aafrika Arenguühenduse valitsustele, Aafrika Liidule, Üleaafrikalisele Parlamendile, AKV–ELi parlamentaarsele ühisassambleele ning Rahvaste Ühenduse peasekretärile.